ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
avaliku teabe asjas nr 2.1.-3/24/35-78

Otsuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Karin Uuselu
Otsuse tegemise aeg ja koht	05.03.2024 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	08.01.2024 (registreeritud inspektsioonis 09.01.2024)
Teabevaldaja	Sotsiaalkindlustusamet aadress: Paldiski mnt 80, 15092 Tallinn e-posti aadress: info@sotsiaalkindlustusamet.ee
Vaide esitaja	Eraisik e-posti aadress: xxxx.xxxxxx@xxxxx.xxx

RESOLUTSIOON:
Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lg 1 punkti 1 ning haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 4 alusel

otsustan:

1) jätta vaie rahuldamata;
2) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Kui Andmekaitse Inspektsioon jätab vaide rahuldamata, siis on vaide esitajal õigus pöörduda teabevaldaja vastu halduskohtusse (AvTS § 46 lg 2). Vaide esitaja saab 30 päeva jooksul pöörduda Andmekaitse Inspektsiooni vastu halduskohtusse, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

FAKTILISED ASJAOLUD:
1. Vaide esitaja edastas 14.12.2023 Sotsiaalkindlustusametile (SKA) teabenõude, milles soovis muuhulgas saada linki andmekaitsespetsialisti ametikoha täitmise/mitte täitmise kohta.
2. SKA vastas teabenõudele 21.12.2023 jättes välja toomata eelnevalt märgitud lingi põhjusel, et amet ei avalda infot värbamiskonkursside edenemise kohta viitelinkide kaudu.
3. Vaide esitaja edastas inspektsioonile vaide 08.01.2024 (registreeritud inspektsioonis 09.01.2024) kuna tema hinnangul on SKA rikkunud teabe avalikustamise kohustust tulenevalt AvTS § 28 lõike 1 punktist 19.
4. Selleks, et saaks hinnata vaide menetlusse võtmist, palus inspektsioon vaides puuduste kõrvaldamiseks vaide esitajal selgitada, kuidas teabe avalikustamata jätmine konkreetselt tema õigusi rikub.

5. Vaide esitaja edastas inspektsioonile vastuse 22.01.2024 (registreeritud inspektsioonis 23.01.2024).
6. Inspektsioon esitas SKA-le järelepärimised 01.02 ja 15.02.2024 ning sai vastused vastavalt 12.02 ja 21.02.2024 (registreeritud inspektsioonis 22.02.2024).

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:

Vaide esitaja nõue:

Algatada järelevalvemenetlus ja teha Sotsiaalkindlustusametile ettekirjutus seadusliku olukorra taastamiseks, kohustades Sotsiaalkindlustusametit avaldama õige teabe, millelt saab tutvuda Sotsiaalkindlustusameti täitmata ametikohtade kohta, muu hulgas teabe konkursi tähtajaga 05.12.2023 "Andmekaitsespetsialist" ametikoha täitmise või täitmata jätmise kohta.

Vaide põhjendused:

SKA kodulehel oli avaldatud kuulutus andmekaitsespetsialisti ametikoha avaliku konkursi kohta kandideerimistähtajaga 05.12.2023. Konkursil kandideeris ka vaide esitaja. Vaide kohaselt ei olnud ajavahemikul 08.12.2023 kuni 08.01.2024 SKA kodulehel avaldatud teavet andmekaitsespetsialisti täitmata ametikoha kohta, mis tähendab, et tegemist oli rikkumisega.

Vaide esitaja on seisukohal, et asutus teabevaldajana on kohustatud avalikustama oma veebilehel andmed riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste täitmata ametikohtade kohta vastavalt AvTS § 28 lõike 1 punktile 19. Kuna vaide esitamise seisuga ei olnud SKA kodulehel infot 05.12.2023 lõppenud andmekaitsespetsialisti ametikoha – täidetud või täitmata ametikoht – osas, siis vaide esitaja hinnangul oli rikkumine jätkuv.

Vaide esitaja on täpsustanud, et kaebaja subjektiivseid õigusi on vaide esemes *rikutud AvTS § 4 lg 1 ja 2 alusel (kui vastustaja ei avalda teavet või edastab vale teavet vabade ametikohtade kohta) ehk need õigused tulenevad seadusega tagatud subjektiivsetest õigustest*.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:

Seoses andmekaitsespetsialisti värbamiskonkursiga selgitas SKA, et konkurss toimus ametist lahkuva teenistuja, st struktuuris olemasoleva ametikoha täitmiseks.

Konkursi lõpptähtaja, so 05.12.2023 järgselt vaatasid kandidaatide esitatud dokumendid läbi täidetava ametikoha vahetu juht ning personalipartner. Tehti otsus kandidaatide osas, kellele edastati kodutöö ning teistele kandidaatidele, sh vaide esitajale, edastati kirjalik teada selle kohta, et nad ei osutunud valituks.

Pärast vestlusvooru valiti välja lõplik kandidaat, kellele saadeti tööpakkumine. Uus inimene asus andmekaitsespetsialistina teenistusse alates 10.01.2024, mil avaldati tema kui teenistuja andmed ka SKA kodulehel.

Järelepärimise vastuses möönab SKA, et halduskoormuse ohjamiseks ning infomüra vältimiseks kuvatakse välisveebis ainult mehitatud teenistuskohtade infot, kuid täitmata ametikohtade osas eraldi nimekirja ei kuvata. Amet kavandab lisada alates 01.04.2024 välisveebi igakuiselt kinnitatud koosseisu .pdf faili kujul, mis võimaldab saada teenistujate arvu mehitatud kohtade arvu ja koosseisu numbri vahena.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

1. AvTS § 3 lg 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Sama paragrahvi lõikest 2 tulenevalt saab avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras.

2. AvTS § 4 lg 1 kohaselt on teabevaldajad kohustatud demokraatliku riigikorralduse tagamiseks ning avaliku huvi ja igaühe õiguste, vabaduste ja kohustuste täitmise võimaldamiseks tagama juurdepääsu nende valduses olevale teabele seaduses sätestatud tingimustel ja korras.

3. AvTS § 5 lõike 1 punkti 1 kohaselt on teabevaldajaks riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutus. SKA on Sotsiaalministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus, seega teabevaldaja AvTS-i mõttes.

4. Teabele juurdepääsu saab tagada kas teabe avalikustamisega (nõuded on sätestatud AvTS 4. peatükis) või teabenõude täitmisega (nõuded on sätestatud AvTS 3. peatükis).

5. Vastavalt AvTS § 28 lõike 1 punktile 19 on teabevaldaja kohustatud avalikustama andmed riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste täitmata ametikohtade kohta. Seega SKA teabevaldajana peab avalikustama teabe täitmata ametikohtade kohta AvTS § 29 lõike 1 kohaselt kas asutuse veebilehel või veebilehele lisatud lingina, mille kaudu on teave kättesaadav.

6. Vaide esitajalt saadud info põhjal ei kuvanud SKA oma kodulehel teavet andmekaitsespetsialisti täitmata ametikoha kohta seisuga 15.12.2023 ega ka 08.01.2024. Lisaks ei väljastanud SKA 14.12.2023 teabenõudega küsitud linki kõnealuse täitmata ametikoha kohta. Seega on vaide esemeks teabe avaldamata jätmine andmekaitsespetsialisti ametikoha täitmise kohta.

7. Vastavalt AvTS § 45 lg 1 punktile 1 on Andmekaitse Inspektsiooni pädevuses järelevalve teabenõuete täitmise ja teabe avalikustamise üle.

8. SKA selgituste kohaselt edastati konkursi kandideerimise tähtpäevale järgneval päeval neile kandidaatidele teavitus, kes ei osutunud valituks. Nende hulgast, kes said edasi kodutöö vooru, valiti välja lõplik kandidaat, kellele saadeti tööpakkumine. Uus inimene asus andmekaitsespetsialistina teenistusse alates 10.01.2024, mil avaldati tema kui teenistuja andmed ka SKA kodulehel.

9. Nagu inspektsioon on vaide esitajat eelnevalt teavitanud, siis on kontrollitud ja tuvastatud, et seisuga 12.01.2024 kuvati SKA õiguse talituse struktuuris ühele andmekaitsespetsialistile lisaks ka teave teise andmekaitsespetsialisti kohta.

10. Vaide esitaja on soovinud, et inspektsioon teeks SKA-le ettekirjutuse õige teabe avaldamiseks andmekaitsespetsialisti ametikoha täitmise või täitmata jätmise kohta. Kuna SKA on oma selgituses märkinud, et teave värbamiskonkursi korras täidetud andmekaitsespetsialisti ametikoha kohta on ameti kodulehel avalik alates 10.01.2024 ning inspektsioon on seda 12.01.2024 kontrollinud, siis on vaide ese ära langenud. Seega puudub alus teabevaldajale ettekirjutuse tegemiseks ning vaie jääb rahuldama.

11. Vaide esitaja on lisaks soovinud, et inspektsioon teeks SKA-le ettekirjutuse seadusliku olukorra taastamiseks, kohustades ametit avaldama õige teabe, millelt saab tutvuda ameti täitmata ametikohtade kohta. SKA on vastuses järelepärimisele möönnud, et ameti välisveebis täitmata ametikohtade osas teavet ei kuvata. Samas on menetluse käigus selgitatud, et amet on teadlik, et seaduse järgne kohustus on täitmata, kuid tegevused täitmata ametikohtade kodulehel korrektse kuvamise osas käivad.

12. Siinkohal juhin vaide esitaja tähelepanu sellele, et HMS § 71 lg 1 sätestab, et isik, kes leiab, et haldusaktiga või haldusmenetluse käigus on rikutud tema õigusi või piiratud tema vabadusi, võib esitada vaide. Sellest sättest tuleneb nn vaideõiguse kriteerium. Vaiet ei või esitada mitte igaüks, ka mitte iga menetlusosaline, vaid üksnes isik, kelle õigusi on rikutud või vabadusi piiratud. HMS § 71 lg 1 ei näe ette võimalust, et vaiet võiks esitada isik, keda haldusakt või toiming üldse ei puuduta, s.t vaiet ei ole võimalik esitada kellegi kolmanda isiku huvides või lihtsalt objektiivse õiguspärasuse kaitsmiseks õiguskorras.

13. Kuna antud juhul oli vaide esemeks ainult andmekaitsespetsialisti vaba ametikoha kuvamata jätmine, millele vaide esitaja kandideeris ning vaidest ei nähtu, kuidas teiste vabade ametikohtade kuvamata jätmine rikuks vaide esitaja õigusi, siis puudub vaide esitajal selles osas vaideõigus ning teiste ametikohtade kuvamata jätmine ei ole antud juhul vaide esemeks.

14. Selgitame, et inspektsioonil järelevalveasutusena on HMS §-st 4 tulenev kaalutlusõigus ning vaide esitajal puudub subjektiivne õigus nõuda järelevalvemenetluses konkreetse sisuga järelevalvemeetme rakendamist. Järelevalveasutus otsustab ise, kas ja milliseid meetmeid tuleb konkreetsete asjaolude puhul rakendada. Kuigi inspektsioon on vaide esitajaga samal seisukohal, et asutuse täitmata ametikohtade kohta teabe avaldamata jätmise puhul on tegemist rikkumisega, siis käesoleva vaide raames, lähtudes menetluse käigus SKA antud selgitustest ning järelevalveasutuse kaalutlusõigusest, ei tee inspektsioon SKA-le ettekirjutust AvTS § 28 lõike 1 punkti 19 täitmise kohta.

15. Küll aga juhib inspektsioon SKA tähelepanu sellele, et seadusest tulenevad kohustused on täimiseks ning selgitab, mida on seadusandja silmas pidanud asutuse kodulehel avaldatavate täitmata ametikohtade osas. Avaliku teabe seaduse üldjuhendi 4. peatüki kohaselt peab asutuse kodulehel avaldatava teabe puhul olema kuvatud koosseis nii täidetud kui täitmata ametikohtade osas koondnimekirjana. Täitmata ametikohad avaldatakse üldises koosseisunimekirjas ametikohana, kus teenistuja nime asemel on märgitud „ametikoht täitmata“.

16. Selgitame, et kuigi inspektsioon ei tee praegusel juhul SKA-le ettekirjutust, on inspektsioonil õigus seire käigus kontrollida AvTS § 28 lõike 1 punktist 19 tuleneva kohustuse täitmist. Juhul, kui seadusejärgset kohustust ei täideta või ei tehta seda korrektselt, on inspektsioonil õigus alustada SKA üle AvTS § 45 lõike 1 punktile 1^1 alusel järelevalvemenetlus.

17. Vaide esitaja on puuduste kõrvaldamise dokumendis juhtinud tähelepanu sellele, et menetleja on puuduste kõrvaldamiseks tähtaja määramisel valesti kohaldanud HMS § 76 sätestatud 10 päevast tähtaega. Kuna see ei ole vaide ese, siis jätab inspektsioon eelnevalt märgitud seisukoha siinkohal tähelepanuta.

/allkirjastatud digitaalselt/
Karin Uuselu
jurist
peadirektori volitusel